

Указ о проглашењу Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица

Проглашава се Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 80

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица

Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 85/2005 од 6.10.2005. године.

Део први

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Примена закона

Члан 1.

Овај закон садржи одредбе које се примењују према малолетним учиниоцима кривичних дела (у даљем тексту: малолетници). Одредбе закона односе се на материјално кривично право, органе који га примењују, кривични поступак и извршење кривичних санкција према овим учиниоцима кривичних дела.

Одредбе овог закона примењују се и на пунолетна лица кад им се суди за кривична дела која су учинила као малолетници, а испуњени су услови које предвиђа овај закон, као и на лица која су кривично дело учинила као млађи пунолетници.

Закон садржи и посебне одредбе о заштити деце и малолетника (у даљем тексту: малолетна лица) као оштећених у кривичном поступку.

Искључење кривичних санкција према деци

Члан 2.

Лицу које у време извршења противправног дела, у закону предвиђеног као кривично дело, није навршило четрнаест година, не могу се изрећи кривичне санкције ни применити друге мере које предвиђа овај закон.

Узраст учиниоца

Члан 3.

Малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило осамнаест година.

Млађи малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило шеснаест година.

Старији малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило шеснаест, а није навршило осамнаест година.

Млађе пунолетно лице је лице које је у време извршења кривичног дела навршило осамнаест, а у време суђења није навршило двадесет једну годину и испуњава остале услове из члана 41. овог закона.

Примена општих одредаба кривичног права

Члан 4.

Одредбе Кривичног законика, Законика о кривичном поступку, Закона о извршењу кривичних санкција и други општи прописи примењују се ако нису у супротности са овим законом.

Део други

КРИВИЧНОПРАВНЕ ОДРЕДБЕ О МАЛОЛЕТНИЦИМА

I. ОДРЕДБЕ МАТЕРИЈАЛНОГ КРИВИЧНОГ ПРАВА

1. ВАСПИТНИ НАЛОЗИ

Општа правила

Члан 5.

Према малолетном учиниоцу кривичног дела могу се применити један или више васпитних налога за кривично дело за које је прописана новчана казна или казна затвора до пет година.

Васпитни налог према малолетнику може применити надлежни јавни тужилац за малолетнике или судија за малолетнике.

Услови за примену васпитног налога су: признање кривичног дела од стране малолетника и његов однос према кривичном делу и оштећеном.

Сврха васпитних налога

Члан 6.

Сврха васпитних налога је да се не покреће кривични поступак према малолетнику или да се обустави поступак, односно да се применом васпитног налога утиче на правилан развој малолетника и јачање његове личне одговорности како убудуће не би чинио кривична дела.

Врсте васпитних налога

Члан 7.

Васпитни налози су:

- 1) поравнање са оштећеним како би се накнадом штете, извињењем, радом или на неки други начин отклониле, у целини или делимично, штетне последице дела;
- 2) редовно похађање школе или редовно одлажење на посао;
- 3) укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја;
- 4) подвргавање одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога;
- 5) укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту.

Избор васпитног налога

Члан 8.

При избору васпитног налога надлежни јавни тужилац за малолетнике и судија за малолетнике узеће у обзир у целини интерес малолетника и оштећеног, водећи рачуна да се примењивањем једног или више васпитних налога не омета школовање или запослење малолетника.

Васпитни налог може да траје најдуже шест месеци, а у том року може се заменити другим васпитним налогом или укинути.

Избор и примењивање васпитног налога врши се у сарадњи са родитељима, усвојиоцем или стараоцем малолетника и надлежним органом старатељства.

2. КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ

1. Врсте кривичних санкција

Члан 9.

Малолетницима за учињена кривична дела могу се изрећи васпитне мере, казна малолетничког затвора и мере безбедности предвиђене чланом 79. Кривичног законика, осим забране вршења позива, делатности или дужности.

Млађим малолетницима могу се изрећи само васпитне мере.

Старијим малолетницима могу се изрећи васпитне мере, а изузетно може се изрећи казна малолетничког затвора.

Под условима предвиђеним овим законом малолетницима се могу изрећи мере безбедности.

2. Сврха васпитних мера и казне малолетничког затвора

Члан 10.

У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 4. Кривичног законика), сврха кривичних санкција према малолетницима је да се надзором, пружањем заштите и помоћи, као и обезбеђивањем општег и стручног оспособљавања утиче на развој и јачање личне одговорности малолетника, на васпитавање и правилан развој његове личности, како би се обезбедило поновно укључивање малолетника у друштвену заједницу.

Сврха малолетничког затвора је, поред сврхе из става 1. овог члана, и вршење појачаног утицаја на малолетног учиниоца да убудуће не врши кривична дела, као и на друге малолетнике да не врше кривична дела.

3. Васпитне мере

Врсте васпитних мера

Члан 11.

Васпитне мере су:

- 1) мере упозорења и усмеравања: судски укор и посебне обавезе;
- 2) мере појачаног надзора: појачан надзор од стране родитеља, усвојиоца или стараоца, појачан надзор у другој породици, појачан надзор од стране органа старатељства, појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника;
- 3) заводске мере: упућивање у васпитну установу, упућивање у васпитно-поправни дом, упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање.

Мере упозорења и усмеравања изричу се кад је потребно и довољно таквим мерама утицати на личност малолетника и његово понашање.

Мере појачаног надзора изричу се кад за васпитавање и развој малолетника треба предузети трајније мере уз одговарајући стручни надзор и помоћ, а није потребно малолетничко потпуно одвајање из дотадашње средине.

Заводске мере изричу се према малолетнику према коме треба предузети трајније мере васпитавања, лечења и оспособљавања уз његово потпуно одвајање из дотадашње средине, ради вршења појачаног утицаја на малолетника. Заводске мере изричу се као последње средство и могу трајати, у границама одређеним овим законом, само колико је потребно да би се остварила сврха васпитних мера.

Избор васпитне мере

Члан 12.

При избору васпитне мере суд ће посебно узети у обзир узраст и зрелост малолетника, друга својства његове личности и степен поремећаја у друштвеном понашању, тежину дела, побуде из којих је дело учинио, средину и прилике у којима је живео, понашање после учињеног кривичног дела, а посебно, да ли је спречио или покушао да спречи наступање штетне последице, накнадио или покушао да накнади причињену штету, да ли је према малолетнику раније била изречена кривична или прекршајна санкција, као и све друге околности које могу бити од утицаја за изрицање оне мере којом ће се најбоље постићи сврха васпитних мера.

Судски укор

Члан 13.

Судски укор се изриче ако се из односа малолетника према учињеном кривичном делу и његове спремности да убудуће не чини кривична дела може закључити да га је довољно само прекорити.

При изрицању судског укора суд ће малолетнику указати на неприхватљивост његовог поступка и предочити да му може бити изречена друга санкција ако поново учини кривично дело.

Посебне обавезе

Члан 14.

Суд малолетнику може изрећи једну или више посебних обавеза, ако оцени да је одговарајућим захтевима или забранама потребно утицати на малолетника и његово понашање.

Суд може малолетнику изрећи обавезу:

- 1) да се извини оштећеном;
- 2) да у оквиру сопствених могућности накнади штету коју је проузроковао;
- 3) да редовно похађа школу или не изостаје са посла;
- 4) да се оспособљава за занимање које одговара његовим способностима и склоностима;
- 5) да се, без накнаде, укључи у рад хуманитарних организација или у послове социјалног, локалног или еколошког садржаја;
- 6) да се укључи у одређене спортске активности;
- 7) да се подвргне одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога;
- 8) да се укључи у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту и да

поступа по програмима рада који су за њега сачињени у тим установама;

9) да похађа курсеве за стручно оспособљавање или да се припрема и полаже испите којима се проверава одређено знање;

10) да не може да напусти место пребивалишта или боравишта, без сагласности суда и посебног одобрења органа старатељства.

Приликом избора појединих обавеза суд ће посебно водити рачуна да оне буду прилагођене личности малолетника и приликама у којима живи, односно ценити његову спремност да сарађује у њиховом остваривању.

Посебне обавезе из става 2. тач. 3) и 4) и тач. 6) -10) овог члана могу се изрећи у трајању до једне године, с тим да суд може, док траје извршење, изменити или обуставити њихово извршење.

У оквиру обавезе из става 2. тачка 2) овог члана суд ће одредити висину и начин накнаде штете радом малолетника, и то највише 60 часова у периоду од три месеца, колико може трајати ова посебна обавеза, али тако да тај рад не омета школовање или запослење малолетника.

У оквиру обавезе из става 2. тачка 5. овог члана малолетник може радити највише 120 часова у периоду од шест месеци, колико може трајати ова посебна обавеза, али тако да тај рад не омета његово школовање или запослење.

Надзор над извршењем посебних обавеза врши суд, с тим што о томе може тражити извештај и мишљење органа старатељства.

Када изриче ову васпитну меру, суд ће малолетника упозорити да му у случају неиспуњења једне или више посебних обавеза оне могу бити замењене неком другом обавезом, односно другом васпитном мером.

Појачан надзор од стране родитеља, усвојиоца или стараоца

Члан 15.

Меру појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца суд ће изрећи ако су родитељи, усвојилац, односно старалац пропустили да врше потребну бригу и надзор над малолетником, а у могућности су да овакву бригу и надзор врше и то се од њих може с основном очекивати.

Ова мера може да траје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

Кад суд изрекне меру из става 1. овог члана даје родитељу, усвојиоцу, односно стараоцу потребна упутства и налаже му одређене дужности које треба да предузме за васпитавање малолетника, његово лечење и отклањање штетних утицаја на њега.

При изрицању мере из става 1. овог члана суд ће одредити да орган старатељства проверава њено извршење и указује помоћ родитељу, усвојиоцу или стараоцу.

Појачан надзор у другој породици

Члан 16.

Ако родитељ, усвојилац, односно старалац малолетника нису у могућности да над њим врше надзор или ако се то од њих не може с основном очекивати, малолетник ће се сместити у другу породицу која је вољна да га прими и која има могућности да над њим врши појачан надзор.

При изрицању ове мере суд ће одредити да орган старатељства проверава њено извршење и указује помоћ породици у коју је малолетник смештен.

Мера појачаног надзора у другој породици може да траје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку. Извршење ове мере обуставиће се када родитељи, усвојилац, односно старалац малолетника стекну могућност да над њим врше појачан надзор или када према резултату извршења мере престане потреба за појачаним надзором.

Појачан надзор од стране органа старатељства

Члан 17.

Ако родитељи, усвојилац, односно старалац малолетника нису у могућности да врше појачан надзор, а не постоје услови за појачан надзор у другој породици, малолетник ће се ставити под надзор органа старатељства.

Ова мера може да траје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

Док траје ова мера малолетник остаје код својих родитеља или других лица која га издржавају, односно која се о њему старају, а појачан надзор над њим врши одређено службено лице органа старатељства или друго стручно лице које одреди орган старатељства.

Орган старатељства брине се о школовању малолетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лечењу и сређивању прилика у којима живи.

Појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника

Члан 18.

Меру појачаног надзора уз обавезу дневног боравака у установи за васпитавање и образовање малолетника, суд ће

изрећи ако је уз неку од одговарајућих васпитних мера појачаног надзора потребно и ангажовање стручних лица у посебној установи која се бави васпитавањем и образовањем малолетника.

Ова мера може да траје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

Док траје ова мера малолетник и даље остаје код својих родитеља или других лица која се о њему старају, а у току дана проводи одређено време у установи за васпитавање и образовање малолетника, али тако да то не омета његово школовање или редовно одлажење на посао. У таквој установи ће се одговарајућим васпитним и образовним садржајима утицати на будући живот и понашање малолетника у ужој и широј социјалној средини. О извршењу ове мере стара се орган старатељства.

Посебне обавезе уз мере појачаног надзора

Члан 19.

Уз васпитну меру појачаног надзора суд може малолетнику изрећи једну или више посебних обавеза из члана 14. став 2. овог закона.

На трајање посебних обавеза које се могу изрећи уз меру појачаног надзора примењују се одредбе члана 14. ст. 4, 5. и 6. овог члана, с тим да суд може у том времену изменити или обуставити обавезе које је изрекао.

При изрицању посебних обавеза суд ће посебно указати малолетнику и његовим родитељима, усвојиоцу односно стараоцу да се у случају неиспуњења ових обавеза изречена мера појачаног надзора може заменити другом васпитном мером.

Упућивање у васпитну установу

Члан 20.

Суд ће изрећи меру упућивања у васпитну установу када малолетника треба издвојити из дотадашње средине и обезбедити му помоћ и стални надзор од стране стручних лица.

У васпитној установи малолетник остаје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд сваких шест месеци разматра да ли постоје основи за обуставу извршења мере или за њену замену другом васпитном мером.

Упућивање у васпитно-поправни дом

Члан 21.

Суд ће изрећи меру упућивања у васпитно-поправни дом малолетнику према коме, поред издвајања из дотадашње средине, треба применити појачане мере надзора и посебне стручне програме васпитавања.

При одлучивању да ли ће изрећи ову меру суд ће посебно узети у обзир ранији живот малолетника, степен поремећаја понашања, тежину и природу учињеног кривичног дела и околност да ли је према малолетнику раније била изречена нека кривична или прекршајна санкција.

У васпитно-поправном дому малолетник остаје најмање шест месеци, а највише четири године, с тим да суд сваких шест месеци разматра да ли постоје основи за обуставу извршења мере или за њену замену другом васпитном мером.

Условни отпуст код упућивања у васпитну установу и васпитно-поправни дом

Члан 22.

Малолетника који је у васпитној установи или у васпитно-поправном дому провео најмање шест месеци суд може условно отпустити из завода односно установе, ако се на основу успеха постигнутог у васпитању може основано очекивати да он неће убудуће вршити кривична дела и да ће се у средини у којој буде живео добро владати.

Суд може одлучити да се према малолетнику док траје условни отпуст одреди нека мера појачаног надзора уз могућност примењивања једне или више одговарајућих посебних обавеза из члана 14. овог закона.

Условни отпуст траје најдуже до истека законског рока упућивања у васпитну установу или васпитно-поправни дом, ако пре тога суд није обуставио извршење васпитне мере или је заменио другом мером.

Ако за време трајања условног отпуста малолетник учини ново кривично дело, или ако одређена мера појачаног надзора не постиже сврху или малолетник не испуњава посебне обавезе које су му одређене уз меру појачаног надзора, суд може опозвати условни отпуст. Време проведено на условном отпусту не урачунава се у законско трајање изречене васпитне мере.

Упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање

Члан 23.

Према малолетнику ометеном у психофизичком развоју или са психичким поремећајима суд може, уместо мере упућивања у васпитну установу или васпитно-поправни дом, изрећи меру упућивања у посебну установу за лечење и оспособљавање.

Ова мера изрећи ће се уместо мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој

установи (члан 81. Кривичног законика), ако се у посебној установи за лечење и оспособљавање може обезбедити чување и лечење малолетника и тиме постићи сврха те мере безбедности.

Ако је васпитна мера изречена на основу става 1. овог члана, малолетник у посебној установи за лечење и оспособљавање може да остане највише три године, с тим да суд разматра сваких шест месеци да ли постоје основи за обуставу извршења мере или за њену замену другом мером.

У посебној установи за лечење и оспособљавање, ако је ова мера изречена уместо мере безбедности, малолетник остаје док је потребно, а када наврши двадесет једну годину извршење мере се наставља у установи у којој се извршава мера безбедности обавезног лечења и чувања у здравственој установи.

Обустава извршења и замена изречене васпитне мере другом васпитном мером

Члан 24.

Ако се после доношења одлуке о изрицању посебне обавезе, мере појачаног надзора или заводске мере појаве околности којих није било у време доношења одлуке или се за њих није знало, а које би значајно утицале на избор васпитне мере, или ако се одлука не може извршити услед одбијања малолетника или његових родитеља, усвојиоца, односно стараоца да поступе по изреченој мери или по налогу онога ко меру извршава или ако наступе друге околности предвиђене законом, а оне би биле од утицаја на доношење одлуке, суд може обуставити извршење или изречену меру заменити другом таквом мером.

Ако за поједине мере није што друго прописано, осим случајева из става 1. овог члана, извршење посебних обавеза, мере појачаног надзора или заводске мере може се, с обзиром на постигнути успех у васпитавању, обуставити, а може се заменити другом таквом мером којом ће се боље постићи сврха васпитних мера, с тим што се:

1) извршење мере упућивања у васпитну установу не може обуставити пре истека рока од шест месеци, а до истека овог рока може се заменити мером појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника, мером упућивања малолетника у васпитно-поправни дом или у посебну установу за лечење и оспособљавање;

2) извршење мере упућивања у васпитно-поправни дом не може обуставити пре истека рока од шест месеци, а до истека овог рока може се заменити мером упућивања малолетника у васпитну установу или у посебну установу за лечење и оспособљавање.

Поновно одлучивање о васпитним мерама

Члан 25.

Ако је од правноснажности одлуке којом је изречена нека од мера посебних обавеза или мера појачаног надзора протекло више од шест месеци или ако је од правноснажности одлуке којом је изречена заводска мера протекло више од једне године, а извршење није започето, суд ће поново ценити потребу извршења изречене мере. При томе суд може одлучити да се раније изречена мера изврши, не изврши или да се замени другом мером.

Изрицање васпитне мере за кривична дела у стицају

Члан 26.

Ако је малолетник учинио више кривичних дела у стицају, а суд одлучи да изрекне васпитну меру, цениће јединствено сва дела и изрећи ће само једну васпитну меру, осим у случају предвиђеном чланом 19. став 1. овог закона.

Суд ће на исти начин поступити и ако се после изречене васпитне мере утврди да је малолетник пре или после њеног изрицања учинио друго кривично дело.

Давање података о изреченим васпитним мерама

Члан 27.

Подаци о изреченим васпитним мерама могу се дати само суду, јавном тужилаштву и органу старатељства.

Не могу се давати подаци о васпитним мерама изреченим за кривична дела за која је прописана новчана казна или казна затвора до три године, ако је лице на које се подаци односе навршило двадесет једну годину.

4. Казна малолетничког затвора

Кажњавање старијих малолетника

Члан 28.

Старијем малолетнику који је учинио кривично дело за које је законом прописана казна затвора тежа од пет година, може се изрећи казна малолетничког затвора ако због високог степена кривице, природе и тежине кривичног дела не би било оправдано изрећи васпитну меру.

Малолетнички затвор

Члан 29.

Малолетнички затвор не може бити краћи од шест месеци ни дужи од пет година, а изриче се на пуне године и месеце. За кривично дело за које је прописана казна затвора двадесет година или тежа казна, или у случају стицаја најмање два кривична дела за која је прописана казна затвора тежа од десет година, малолетнички затвор може се изрећи у трајању до десет година.

Одмеравање казне малолетничког затвора

Члан 30.

Суд ће старијем малолетнику одмерити казну малолетничког затвора у границама које су овим законом прописане, имајући у виду сврху малолетничког затвора и узимајући у обзир све околности које утичу на висину казне (члан 54. Кривичног законика), а посебно степен зрелости малолетника и време које је потребно за његово васпитавање и стручно оспособљавање.

Старијем малолетнику за одређено кривично дело суд не може изрећи казну малолетничког затвора у трајању дужем од прописане казне затвора за то дело, али суд није везан за најмању меру прописане казне.

Одмеравање казне малолетничког затвора за кривична дела у стицају

Члан 31.

Ако старији малолетник учини више кривичних дела у стицају, а суд нађе да за свако кривично дело треба изрећи казну малолетничког затвора, одмериће по слободној оцени за сва дела једну казну у границама одређеним у члану 29. овог закона.

Ако суд нађе да би за неко кривично дело у стицају старијег малолетника требало казнити, а за друга кривична дела изрећи васпитну меру, за сва дела у стицају изрећи ће само казну малолетничког затвора.

Ако је суд за кривична дела у стицају утврдио казне затвора и малолетничког затвора изрећи ће затвор као јединствену казну применом правила предвиђених у члану 60. став 4. Кривичног законика.

Ако суд нађе да би за нека кривична дела у стицају требало изрећи васпитну меру, а за друга казну затвора, изрећи ће само казну затвора.

Суд ће на начин из ст. 1-4. овог члана поступити и у случају ако после изречене казне утврди да је осуђени пре или после њеног изрицања учинио друго кривично дело.

Условни отпуст код казне малолетничког затвора

Члан 32.

Лице коме је изречена казна малолетничког затвора суд може условно отпустити ако је издржало трећину изречене казне, али не пре него што је протекло шест месеци, ако се на основу постигнутог успеха извршења може оправдано очекивати да ће се на слободи добро понашати и да неће вршити кривична дела. Уз условни отпуст суд може да одреди и неку од мера појачаног надзора уз могућност примењивања једне или више одговарајућих посебних обавеза из члана 14. овог закона.

На опозивање условног отпуста сходно се примењују одредбе Кривичног законика и члана 144. став 4. овог закона.

Застарелост извршења казне малолетничког затвора

Члан 33.

Казна малолетничког затвора не може се извршити ако је протекло:

- 1) десет година од осуде на малолетнички затвор преко пет година;
- 2) пет година од осуде на малолетнички затвор преко три године;
- 3) три године од осуде на малолетнички затвор до три године.

Давање података из казнене евиденције о осудама на казну малолетничког затвора

Члан 34.

Подаци о осуди на казну малолетничког затвора не могу се дати никоме, осим у случајевима предвиђеним у члану 102. став 2. Кривичног законика.

Престанак васпитне мере услед изрицања казне малолетничког затвора или затвора

Члан 35.

Ако за време трајања васпитне мере суд изрекне старијем малолетнику казну малолетничког затвора, васпитна

мера престаје када осуђени започне издржавање изречене казне.

Ако за време трајања васпитне мере суд изрекне пунолетном лицу казну малолетничког затвора или казну затвора у трајању од најмање годину дана, васпитна мера престаје када ово лице започне издржавање казне, а ако је изречена казна малолетничког затвора или затвора у краћем трајању, суд ће у пресуди одлучити да ли ће се по издржаној казни наставити извршење васпитне мере или ће се обуставити њено извршење.

Дејство васпитних мера и казне малолетничког затвора

Члан 36.

Васпитне мере и малолетнички затвор не повлаче правне последице које се састоје у забрани стицања одређених права (члан 95. став 2. Кривичног законика).

Лице према коме се извршава заводска васпитна мера, као и лице које издржава казну малолетничког затвора не може за то време вршити изборне функције у државним органима, органима територијалне аутономије, органима локалне самоуправе, органима управљања, пословодним органима или другим органима у предузећима или другим организацијама које послују државном имовином, односно организацијама којима је законом поверено вршење одређених јавних овлашћења.

Евиденција о изреченим васпитним мерама и казни малолетничког затвора

Члан 37.

Евиденцију о изреченим васпитним мерама и казни малолетничког затвора води суд који је судио у првом степену. Начин вођења евиденције одређује се посебним актом.

Рехабилитација код казне малолетничког затвора

Члан 38.

Одредбе о рехабилитацији из чл. 97-100. Кривичног законика сходно се примењују и на малолетнике осуђене на казну малолетничког затвора.

5. Примена мера безбедности

Изрицање мера безбедности малолетницима

Члан 39.

Мере безбедности могу се изрећи малолетницима ако им је изречена васпитна мера или казна малолетничког затвора.

Мера безбедности обавезног лечења алкохоличара и мера безбедности обавезног лечења наркомана не могу се изрећи уз мере упозорења и усмеравања.

Мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи може се изрећи самостално.

6. Примена одредаба о малолетницима на пунолетна лица

Изрицање кривичних санкција пунолетним лицима за дела која су учинила као малолетници

Члан 40.

Пунолетном лицу које је навршило двадесет једну годину не може се судити за кривично дело које је учинило као млађи малолетник.

Пунолетном лицу које је кривично дело учинило као малолетник, а у време суђења није навршило двадесет једну годину, може се изрећи одговарајућа васпитна мера (посебне обавезе, мера појачаног надзора од стране органа старатељства или мера упућивања у васпитно-поправни дом), а из разлога предвиђених у члану 28. овог закона, казна малолетничког затвора. При оцени да ли ће и коју од ових санкција изрећи, суд ће узети у обзир све околности случаја, а нарочито тежину учињеног дела, време које је протекло од његовог извршења, својства личности, владање учиниоца, као и сврху коју треба постићи овом санкцијом.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, пунолетном лицу које је у време суђења навршило двадесет једну годину, суд може, уместо малолетничког затвора, изрећи затвор или условну осуду. Казна затвора, изречена у овом случају, има у погледу рехабилитације, застарелости, условног отпуста и правних последица осуде исто правно дејство као и казна малолетничког затвора.

Пунолетним лицима наведеним у ст. 2. и 3. овог члана уз изречену санкцију може се изрећи одговарајућа мера безбедности под условима предвиђеним овим законом.

Изрицање васпитних мера млађим пунолетним лицима

Члан 41.

Учиниоцу који је као пунолетан извршио кривично дело, а у време суђења није навршио двадесет једну годину, суд може изрећи било коју меру посебних обавеза, меру појачаног надзора од стране органа старатељства или меру упућивања у васпитно-поправни дом ако се, с обзиром на обележја његове личности и околности под којима је дело учинио, може очекивати да ће се овим васпитним мерама постићи сврха која би се остварила изрицањем казне.

Млађем пунолетном лицу коме је изречена васпитна мера суд може, под условима предвиђеним овим законом, изрећи одговарајућу меру безбедности.

II. СУДСКИ ОРГАНИ И КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА

1. НАДЛЕЖНОСТ ЗА ВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА

Члан 42.

Поступак према малолетнику у првом степену води се пред судијом за малолетнике и већем за малолетнике окружног суда.

Веће за малолетнике у првостепеном суду састављено је од судије за малолетнике и двојице судија-поротника, по правилу различитог пола. Судија за малолетнике је председник већа.

Судија за малолетнике првостепеног суда спроводи припремни поступак и врши друге послове у поступку према малолетницима.

Члан 43.

У другом степену надлежно је веће за малолетнике непосредно вишег суда, које је састављено од тројице судија и одређује се распоредом послова у том суду.

Веће за малолетнике у саставу из става 1. овог члана, одлучује о жалбама против одлука већа за малолетнике првостепеног суда, жалбама против решења јавног тужиоца за малолетнике и судије за малолетнике у случајевима предвиђеним у овом закону, као и у случајевима кад је овим законом одређено да одлучује веће за малолетнике непосредно вишег суда.

Кад веће за малолетнике суди на претресу, састављено је од двојице судија и тројице судија-поротника.

Члан 44.

Судија за малолетнике и судије већа за малолетнике морају бити лица која су стекла посебна знања из области права детета и преступништва младих.

Судије-поротници бирају се из редова наставника, учитеља, васпитача, као и других стручних лица која имају искуство у раду са децом и младима.

Члан 45.

За поступак према малолетнику месно надлежан је, по правилу, суд његовог пребивалишта, а ако малолетник нема пребивалиште или оно није познато - суд боравишта малолетника. Поступак се може спровести пред судом боравишта малолетника који има пребивалиште или пред судом места извршења кривичног дела, односно пред судом на чијем се подручју налази завод или установа за извршење кривичних санкција у којој се малолетник налази, ако је очигледно да ће се пред тим судом лакше спровести поступак.

2. КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА

Опште одредбе

Члан 46.

Одредбе овог закона примењују се у поступку према лицима за која постоји основана сумња да су извршила кривично дело као малолетници, а у време покретања поступка, односно суђења нису навршила двадесет једну годину. Одредбе чл. 48-50, чл. 53-56, чл. 64. и 66, члана 68. став 1. и чл. 75. и 76. овог закона примењују се у поступку према млађем пунолетном лицу ако се до почетка главног претреса, на основу испитивања личности тог лица, установи да долази у обзир да му се изрекне васпитна мера из члана 41. овог закона.

Члан 47.

Кад јавни тужилац за малолетнике утврди да лице против кога је поднета кривична пријава или предлог оштећеног за покретање поступка у време извршења кривичног дела није навршило четрнаест година, одбациће кривичну пријаву или предлог оштећеног, а решење о одбацивању доставиће се органу старатељства ради предузимања мера у оквиру његових надлежности.

У случају да суд у току поступка утврди да малолетник у време извршења кривичног дела није навршио четрнаест година, кривични поступак ће се обуставити, а решење о обустављању поступка доставиће се органу старатељства ради предузимања мера у оквиру његових надлежности.

Члан 48.

Малолетнику се не може судити у одсуству.

При предузимању радњи којима присуствује малолетник, а нарочито при његовом саслушању, учесници у поступку дужни су да поступају обазриво, водећи рачуна о зрелости, другим личним својствима и заштити приватности малолетника, како вођење кривичног поступка не би штетно утицало на његов развој.

Члан 49.

Малолетник мора имати браниоца приликом првог саслушања, као и током читавог поступка.

Ако сам малолетник, његов законски заступник или сродници не узму браниоца, њега ће по службеној дужности поставити судија за малолетнике.

Бранилац малолетника може бити само адвокат који је стекао посебна знања из области права детета и преступништва младих.

Члан 50.

Нико не може бити ослобођен дужности да сведочи о околностима потребним за оцењивање зрелости малолетника, упознавање његове личности и прилика у којима живи.

Члан 51.

Кад је малолетник учествовао у извршењу кривичног дела заједно са пунолетним лицем, поступак према њему ће се раздвојити и спровести по одредбама овог закона.

Поступак према малолетнику може се спојити са поступком против пунолетног лица и спровести по општим одредбама Законика о кривичном поступку, само ако је спајање поступка неопходно за свестрано разјашњење ствари. Решење о томе доноси веће за малолетнике окружног суда. Против овог решења није дозвољена жалба.

Кад се спроводи јединствени поступак за малолетника и пунолетне учиниоце, у погледу малолетника ће се увек применити одредбе чл. 48-50, чл. 53-56, чл. 64. и 66, члана 68. став 1. и чл. 75. и 76. овог закона кад се на главном претресу разјашњавају питања која се односе на малолетника, као и чл. 78. и 79, а остале одредбе овог закона - уколико њихова примена није у супротности са вођењем јединственог поступка.

Члан 52.

Кад постоји основана сумња да је лице учинило неко кривично дело као малолетно, а неко као пунолетно, по правилу ће се спровести јединствен поступак пред већем које суди малолетним лицима, уколико то лице у време покретања поступка није навршило двадесет једну годину.

Члан 53.

У поступку према малолетницима, поред овлашћења која су изричито предвиђена у одредбама овог закона, орган старатељства има право да се упозна са током поступка, да у току поступка ставља предлоге и да указује на чињенице и доказе који су од важности за доношење правилне одлуке.

О сваком покретању поступка према малолетнику јавни тужилац за малолетнике ће обавестити надлежни орган старатељства.

Ако је јавни тужилац за малолетнике пропустио да о покретању поступка према малолетнику обавести надлежни орган старатељства, то ће учинити судија за малолетнике, који ће уз захтев за извештај у смислу члана 64. овог закона доставити и копију захтева јавног тужиоца за малолетнике за покретање припремног поступка.

Члан 54.

Малолетник се позива преко родитеља, односно законског заступника, осим ако то није могућно због потребе хитног поступања или других околности.

Кад се малолетник доводи у смислу члана 135. Законика о кривичном поступку, ову меру спроводе службена лица органа унутрашњих послова у цивилној одећи, водећи рачуна да то чине на неупадљив начин.

Одлуке и друга писмена достављају се малолетнику сходно одредбама члана 162. Законика о кривичном поступку, с тим да се малолетнику неће достављати писмена истицањем на огласној табли суда, нити ће се примењивати одредба члана 158. став 2. Законика о кривичном поступку.

Члан 55.

Без дозволе суда не сме се објавити ток кривичног поступка према малолетнику, ни одлука донесена у том поступку.

Објавити се може само онај део поступка, односно само онај део одлуке за који постоји одобрење, али у том случају не смеју се навести име малолетника и други подаци на основу којих би се могло закључити о ком је малолетнику реч.

Члан 56.

Органи који учествују у поступку према малолетнику, као и други органи и установе од којих се траже обавештења, извештаји или мишљења, дужни су да поступају најхитније како би се поступак што пре завршио.

Покретање поступка

Члан 57.

Кривични поступак према малолетнику покреће се за сва кривична дела само по захтеву јавног тужиоца за малолетнике који је стекао посебна знања из области права детета и преступништва младих.

За кривична дела за која се гони по предлогу или приватној тужби, поступак се може покренути ако је оштећени ставио предлог за покретање поступка надлежном јавном тужиоцу за малолетнике у року предвиђеном у члану 53. Законика о кривичном поступку.

Ако јавни тужилац за малолетнике не поднесе захтев за покретање поступка према малолетнику, обавестиће о томе у року од осам дана оштећеног. Оштећени не може преузети кривично гоњење, али има право да у року од осам дана од пријема обавештења јавног тужиоца за малолетнике, а ако није обавештен, онда у року од три месеца од дана одбацивања кривичне пријаве, односно предлога из става 2. овог члана, захтева да веће за малолетнике непосредно вишег суда одлучи о покретању поступка.

Члан 58.

За кривична дела за која је прописана казна затвора до пет година или новчана казна јавни тужилац за малолетнике може одлучити да не захтева покретање кривичног поступка иако постоје докази из којих произлази основана сумња да је малолетник учинио кривично дело, ако сматра да не би било целисходно да се води поступак према малолетнику с обзиром на природу кривичног дела и околности под којима је учињено, ранији живот малолетника и његова лична својства. Ради утврђивања ових околности јавни тужилац за малолетнике може затражити обавештења од родитеља, усвојоца, односно стараоца малолетника, других лица и установа, а кад је то потребно, може ова лица и малолетника позвати ради непосредног обавештавања. Он може затражити мишљење од органа старатељства о целисходности покретања поступка према малолетнику, а може прикупљање тих податка поверити и стручном лицу (социјалном раднику, психологу, педагогу, специјалном педагогу и др.) ако га има у јавном тужилаштву.

Ако за доношење одлуке из става 1. овог члана треба да се испитају лична својства малолетника, јавни тужилац за малолетнике може, у споразуму са органом старатељства, упутити малолетника у прихватилиште за децу и омладину или у васпитну установу, али најдуже до тридесет дана.

Кад је извршење казне или васпитне мере у току, јавни тужилац за малолетнике може одлучити да не захтева покретање кривичног поступка за друго кривично дело малолетника, ако с обзиром на тежину тог кривичног дела, као и на казну, односно васпитну меру која се извршава, не би имало сврхе вођење поступка и изрицање кривичне санкције за то дело.

Кад јавни тужилац за малолетнике у случајевима из ст. 1. и 3. овог члана оцени да није целисходно да се покрене поступак према малолетнику, обавестиће о томе, уз навођење разлога, у року од осам дана од пријема обавештења орган старатељства и оштећеног који могу у року од осам дана захтевати од већа за малолетнике непосредно вишег суда да одлучи о покретању поступка у смислу члана 57. став 3. овог закона. Такав захтев оштећени и орган старатељства могу упутити у року од три месеца од дана одбацивања кривичне пријаве, односно предлога оштећеног за покретање поступка, ако о непокретању поступка нису обавештени. О непокретању поступка јавни тужилац за малолетнике ће обавестити и орган унутрашњих послова, ако је тај орган поднео кривичну пријаву.

Члан 59.

У случајевима из члана 57. став 3. и члана 58. став 4. овог закона веће за малолетнике непосредно вишег суда решава у седници пошто претходно прибави списе од јавног тужиоца за малолетнике. На седницу се позива јавни тужилац за малолетнике.

Веће за малолетнике може одлучити да се поступак не покрене или да се према малолетнику покрене поступак пред судијом за малолетнике. Против решења већа за малолетнике није дозвољена жалба.

Кад веће одлучи да се према малолетнику покрене поступак пред судијом за малолетнике, јавни тужилац за малолетнике мора учествовати у овом поступку.

Члан 60.

Кад прикупља обавештења од малолетника, орган унутрашњих послова који поступа у смислу члана 226. став 1, 3, 4, 5, 6. и 10. Законика о кривичном поступку, чини то у присуству родитеља, усвојоца, односно стараоца малолетника. Прикупљање обавештења обавља полицајац за малолетнике. Полицајац за малолетнике је лице које је стекло посебна знања из области права детета и преступништва младих.

Члан 61.

Малолетник се не може задржати у смислу члана 229. Законика о кривичном поступку.

Члан 62.

Јавни тужилац за малолетнике може одлуку о непокретању поступка из члана 58. став 1. овог закона условити пристанком малолетника и његових родитеља, усвојоца или стараоца, као и спремношћу малолетника да прихвати и испуни један или више васпитних налога из члана 7. став 1. тач. 1) -3) овог закона.

Приликом избора појединог васпитног налога јавни тужилац за малолетнике ће посебно водити рачуна да оне буду прилагођене личности малолетника и приликама у којима живи, узимајући у обзир његову спремност да сарађује у њиховој примени.

За примену васпитног налога из члана 7. став 1. тачка. 1) овог закона неопходан је пристанак оштећеног.

Ако малолетник у потпуности испуни преузети васпитни налог, о чему извештај подноси орган старатељства, јавни тужилац за малолетнике ће донети решење о одбацивању кривичне пријаве, односно предлога оштећеног за

покретање поступка.

Јавни тужилац за малолетнике пријаву, односно предлог оштећеног за покретање поступка, може одбацити и ако малолетник делимично испуни преузети васпитни налог, уколико нађе да покретање поступка, с обзиром на природу кривичног дела и околности под којима је учињено, ранији живот малолетника, његова лична својства и разлоге неиспуњења преузетог васпитног налога у потпуности, не би било целисходно.

Ако малолетник не изврши преузети васпитни налог или га изврши само делимично, али у мери која оправдава покретање поступка, јавни тужилац за малолетнике подноси захтев за покретање припремног поступка судији за малолетнике надлежног суда.

О одбацавању кривичне пријаве, односно предлога оштећеног, јавни тужилац за малолетнике обавештава оштећеног, који нема право да захтева покретање поступка.

Ако је малолетник у потпуности накнадио штету насталу кривичним делом, оштећени нема право да остварује свој имовинскоправни захтев, а ако је штета накнађена делимично, оштећени може свој имовинскоправни захтев да остварује у парници.

Припремни поступак

Члан 63.

Јавни тужилац за малолетнике подноси захтев за покретање припремног поступка судији за малолетнике надлежног суда. Ако се судија за малолетнике не сложи са захтевом, затражиће да о томе одлучи веће за малолетнике вишег суда.

Судија за малолетнике може поверити органу унутрашњих послова да изврши наредбу о претресању стана или о привременом одузимању предмета на начин предвиђен Законом о кривичном поступку.

Члан 64.

У припремног поступку према малолетнику, поред чињеница које се односе на кривично дело, посебно ће се утврдити узраст малолетника, чињенице потребне за оцену његове зрелости, испитаће се средина у којој и прилике под којима малолетник живи и друге околности које се тичу његове личности и понашања.

Ради утврђивања тих околности саслушаће се родитељи малолетника, усвојилац, односно старалац и друга лица која могу пружити потребне податке. Прикупљање ових података судија за малолетнике може поверити и стручном лицу (социјалном раднику, психологу, педагогу, специјалном педагогу и др.), ако га има у суду.

О околностима из става 1. овог члана суд обавезно прибавља мишљење органа старатељства, а ако је према малолетнику била изречена заводска мера, прибавиће се извештај завода или установе о примени те мере.

Кад је за утврђивање здравственог стања малолетника, степена зрелости и других својстава личности потребно да малолетника прегледају вештаци, за овај преглед одредиће се лекари, психолози или педагози. Оваква испитивања малолетника могу се извршити у здравственој или другој установи.

Члан 65.

Судија за малолетнике сам одређује начин извођења појединих радњи држећи се при том одредаба овог закона и Закона о кривичном поступку у мери која обезбеђује права окривљеног на одбрану, права оштећеног и прикупљање доказа потребних за одлучивање.

Саслушању малолетника у припремног поступку морају присуствовати јавни тужилац, бранилац за малолетнике и родитељ, усвојилац односно старалац малолетника. Осталим радњама у припремног поступку ова лица по потреби присуствују. Судија за малолетнике може наредити да се приликом извођења појединих радњи малолетник удаљи.

Судија за малолетнике може ускратити присуство родитеља, усвојиоца, односно стараоца малолетника ако је таква одлука у интересу малолетника.

Саслушање малолетника, кад је то потребно, обавиће се уз помоћ психолога, педагога или другог стручног лица. Судија за малолетнике може одобрити да радњама у припремног поступку присуствује и представник органа старатељства. Кад наведено лице присуствује тим радњама, може стављати предлоге и упућивати питања лицу које се саслушава.

Члан 66.

Судија за малолетнике може донети решење да се малолетник у току припремног поступка привремено смести у прихватилиште, васпитну или сличну установу, да се стави под надзор органа старатељства или да се смести у другу породицу (у даљем тексту: мера привременог смештаја малолетника), ако је то потребно ради издвајања малолетника из средине у којој је живео или ради пружања помоћи, надзора, заштите или смештаја малолетника.

Против решења из става 1. жалбу могу да уложе у року од 24 часа малолетник, родитељ, усвојилац, односно старалац, бранилац и јавни тужилац за малолетнике. Жалба не одлаже извршење решења.

Трошкови смештаја малолетника исплаћују се унапред из буџетских средстава и улазе у трошкове кривичног поступка.

Члан 67.

Изузетно, судија за малолетнике може одредити да се малолетник стави у притвор, кад за то постоје разлози из члана 142. став 2. Закона о кривичном поступку, ако се сврха, ради чијег је остварења притвор одређен, не може постићи мером привременог смештаја малолетника из члана 66. став 1. овог закона.

Време проведено у притвору, као и свако друго лишење слободе, урачунава се у трајање изречене васпитне мере упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и казну малолетничког затвора сходно члану

63. Кривичног законика.

На основу решења о притвору које је донео судија за малолетнике, притвор у припремном поступку може трајати најдуже месец дана.

Веће за малолетнике истог суда може, из оправданих разлога, продужити притвор најдуже још за месец дана.

После завршетка припремног поступка, од подношења предлога за изрицање кривичне санкције, притвор према старијем малолетнику може да траје најдуже до шест месеци, а према млађем малолетнику најдуже четири месеца.

Од изрицања васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом и од изрицања казне малолетничког затвора притвор према малолетнику може трајати најдуже шест месеци.

У случајевима продужавања притвора по ст. 5. и 6. овог члана веће за малолетнике је дужно да сваких месец дана испита да ли постоје разлози за притвор и да донесе решење о укидању или продужавању притвора.

У свему осталом у погледу притвора према малолетницима сходно се примењују одредбе члана 146. Законика о кривичном поступку.

Члан 68.

Малолетник се налази у притвору одвојено од пунолетних лица. Изузетно, судија за малолетнике може одредити да малолетник буде у притвору заједно са пунолетним лицем, које на њега не би штетно утицало, а у супротном би усамљење малолетника дуже трајало и оставило штетне последице по развој његове личности.

Судија за малолетнике има према притвореним малолетницима иста овлашћења која по Законику о кривичном поступку припадају истражном судији у погледу пунолетних притвореника, али посебно мора узети у обзир својства личности и потребе сваког малолетног притвореника.

Члан 69.

Пошто испита све околности које се односе на извршење кривичног дела, зрелост и друге околности у вези са личношћу и приликама у којима малолетник живи, судија за малолетнике доставља списе надлежном јавном тужиоцу за малолетнике који може, у року од осам дана, захтевати да се припремни поступак допуни или поднети образложени предлог већу за малолетнике за изрицање кривичне санкције.

Предлог јавног тужиоца за малолетнике треба да садржи: име и презиме малолетника, његове године живота, опис и законски назив кривичног дела, доказе из којих произлази да је малолетник извршио кривично дело, образложење које треба да садржи оцену степена зрелости малолетника, својстава његове личности и предлог да се малолетнику изрекне кривична санкција.

Члан 70.

Ако у току припремног поступка или по његовом окончању јавни тужилац за малолетнике нађе да нема основа за вођење поступка према малолетнику или да постоје разлози из члана 58. ст. 1. и 3. овог закона, поднеће предлог судији за малолетнике да обустави поступак. О предлогу за обустављање поступка јавни тужилац за малолетнике обавестиће и орган старатељства који је дужан, ако се не слаже са предлогом јавног тужиоца за малолетнике, да о томе обавести судију за малолетнике у року од осам дана од дана пријема обавештења јавног тужиоца за малолетнике.

Ако се судија за малолетнике не сложи са предлогом јавног тужиоца за малолетнике затражиће, у року од три дана, да о томе одлучи веће за малолетнике вишег суда. Веће за малолетнике доноси одлуку по саслушању надлежног јавног тужиоца за малолетнике. Овако ће судија за малолетнике поступити и кад се само орган старатељства није сложио са предлогом јавног тужиоца за малолетнике.

Одредба члана 59. став 3. овог закона важи и кад веће за малолетнике не усвоји предлог јавног тужиоца за малолетнике да се поступак обустави.

Веће за малолетнике може одлучити да се решење о обустављању поступка према малолетнику донесе у складу са одредбама из члана 71. овог закона.

Члан 71.

Јавни тужилац за малолетнике може поднети предлог да се поступак према малолетнику обустави под условом да малолетник прихвати да испуни један или више васпитних налога из члана 7. став 1. тач. 1) - 3) овог закона.

Ако се судија за малолетнике не сложи са предлогом јавног тужиоца за малолетнике, одлуку доноси веће за малолетнике у року од осам дана. Веће за малолетнике може донети решење о обустављању поступка према малолетнику ако нађе да одређивање васпитног налога из члана 7. овог закона није целисходно, а може донети и одлуку у смислу става 3. овог члана. Кад веће за малолетнике одреди један или више васпитних налога из члана 7. став 1. тач. 1) - 5) овог закона, надзор над њиховим спровођењем врши орган старатељства.

Кад судија за малолетнике прихвати предлог јавног тужиоца за малолетнике, одредиће малолетнику да испуни један или више васпитних налога из члана 7. овог закона, водећи рачуна да они буду прилагођени личности малолетника и приликама у којима живи, узимајући у обзир спремност малолетника да сарађује у испуњењу васпитних налога.

За извршење васпитног налога из члана 7. став 1. тачка 1) овог закона неопходан је пристанак оштећеног.

Ако малолетник у потпуности изврши преузети васпитни налог, о чему извештај подноси орган старатељства, судија за малолетнике доноси решење о обустављању поступка.

Ако малолетник не изврши преузети васпитни налог или га изврши само делимично, али у мери која оправдава даље вођење поступка, судија за малолетнике о томе обавештава јавног тужиоца за малолетнике који ће у року од осам дана од пријема тог обавештења поднети образложени предлог у смислу члана 69. овог закона. Ако јавни тужилац за малолетнике нађе да нема основа за даље вођење поступка према малолетнику примениће одредбе члана 70. овог закона.

О обустављању кривичног поступка суд обавештава оштећеног, који нема право да захтева покретање поступка.

Ако је малолетник у потпуности накнадио штету насталу кривичним делом, оштећени нема право да остварује свој имовинскоправни захтев, а ако је штета накнађена делимично, оштећени може свој имовинскоправни захтев да остварује у парници.

Члан 72.

Судија за малолетнике обавештава председника суда сваких месец дана о томе који предмети малолетника нису окончани и о разлозима због којих је по појединим предметима поступак још у току. Председник суда ће предузети мере да се поступак убрза.

Поступак пред већем за малолетнике

Члан 73.

Кад прими предлог јавног тужиоца за малолетнике за изрицање кривичне санкције судија за малолетнике заказује седницу већа или главни претрес.

Казна малолетничког затвора и заводске мере могу се изрећи само по одржаном главном претресу. Остале васпитне мере могу се изрећи и у седници већа.

У седници већа може се одлучити да се одржи главни претрес.

На седницу већа се позивају малолетник и његови родитељи, усвојилац, односно старалац, јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства. Седници обавезно присуствују јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства. Уколико јавни тужилац за малолетнике или бранилац неоправдано изостану са седнице већа, председник већа обавештава о томе непосредно вишег јавног тужиоца, односно надлежну адвокатску комору.

Судија за малолетнике саопштиће малолетнику васпитну меру која је према њему изречена у седници већа.

Члан 74.

Кад веће за малолетнике одлучује на основу главног претреса, сходно ће се примењивати одредбе Законика о кривичном поступку о припремама за главни претрес, о руковођењу главним претресом, о одлагању и прекидању главног претреса, о записнику и о току главног претреса, али суд може одступити од ових правила ако сматра да њихова примена у конкретном случају не би била целисходна.

Поред лица наведених у члану 285. Законика о кривичном поступку, на главни претрес позваће се родитељи малолетника, усвојилац, односно старалац и орган старатељства.

Осим малолетника, главном претресу обавезно присуствују јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства. Уколико јавни тужилац за малолетнике или бранилац неоправдано изостану са главног претреса, председник већа обавештава о томе непосредно вишег јавног тужиоца, односно надлежну адвокатску комору.

Одредбе Законика о кривичном поступку о измени и проширењу оптужбе примењиваће се и у поступку према малолетнику, али веће за малолетнике овлашћено је да и без предлога јавног тужиоца за малолетнике донесе одлуку на основу чињеничног стања које је утврђено на главном претресу.

Члан 75.

Кад се суди малолетнику, увек ће се искључити јавност.

Веће може дозволити да главном претресу присуствују лица која се баве заштитом и васпитавањем малолетника или сузбијањем преступништва младих.

У току главног претреса веће може наредити да се, осим јавног тужиоца за малолетнике, браниоца и представника органа старатељства, из заседања удаље сва или поједина лица.

За време извођења појединих доказа или говора странака, веће може наредити да се малолетник удаљи из заседања.

Члан 76.

У току поступка пред судом, председник већа или веће за малолетнике може донети решење о мери привременог смештаја малолетника, у смислу члана 66. овог закона, а може и укинути решење које је о томе раније донесено.

Члан 77.

Судија за малолетнике дужан је да закаже главни претрес или седницу већа у року од осам дана од дана пријема предлога јавног тужиоца за малолетнике. За свако продужење овог рока судија за малолетнике мора имати одобрење председника суда.

Главни претрес се одлаже или прекида само изузетно. О сваком одлагању или прекидању главног претреса судија за малолетнике обавестиће председника суда и изнеће разлоге за одлагање, односно прекидање.

Судија за малолетнике дужан је да у року од осам дана од дана објављивања одлуке којом се окончава поступак изради пресуду у писаном облику, односно решење.

Члан 78.

Веће за малолетнике није везано за предлог јавног тужиоца за малолетнике при одлучивању да ли ће према

малолетнику изрећи казну малолетничког затвора или васпитну меру.

Веће ће решењем обуставити поступак у случајевима кад суд на основу члана 354. тач. 2) и 3) Законика о кривичном поступку доноси пресуду којом се оптужба одбија или којом се оптужени ослобађа од оптужбе у смислу члана 355. Законика о кривичном поступку, као и кад нађе да није целисходно изрећи малолетнику казну нити васпитну меру.

Веће доноси решење и кад изриче васпитну меру малолетнику. У изреци овог решења наводи се само која се мера изриче, али се малолетник неће оглашавати кривим за кривично дело које му се ставља на терет. У образложењу решења навешће се опис дела и околности које оправдавају изрицање васпитне мере.

Пресуда којом се малолетнику изриче казна малолетничког затвора доноси се у облику предвиђеном у члану 356. Законика о кривичном поступку.

Члан 79.

Суд може малолетника обавезати на плаћање трошкова кривичног поступка и на испуњење имовинскоправног захтева само ако је малолетнику изрекао казну. Ако је према малолетнику изречена васпитна мера или је поступак обустављен, трошкови поступка падају на терет буџетских средстава, а оштећени се ради остваривања имовинскоправног захтева упућује на парнични поступак.

Ако малолетник има приходе или имовину, суд може одредити да плати трошкове поступка и испуни имовинскоправни захтев и кад према њему изрекне васпитну меру, односно када веће за малолетнике нађе да није целисходно изрећи малолетнику казну малолетничког затвора, нити васпитну меру.

Правни лекови

Члан 80.

Против пресуде којом је малолетнику изречена казна малолетничког затвора, против решења којим је малолетнику изречена васпитна мера и против решења о обустављању поступка из члана 78. став 2. овог закона могу изјавити жалбу сва лица која имају право на жалбу против пресуде у смислу члана 364. Законика о кривичном поступку, у року од осам дана од дана пријема пресуде, односно решења.

Жалба против пресуде односно решења којим је изречена казна малолетничког затвора или заводска васпитна мера задржава извршење ако суд, у сагласности са родитељима малолетника и по саслушању малолетника, не одлучи друкчије.

На седницу другостепеног већа позваће се малолетник само ако председник већа или веће нађе да би његово присуство било корисно.

Члан 81.

Другостепено веће може преиначити првостепену одлуку изрицањем теже санкције према малолетнику, само ако је то предложено у жалби.

Ако првостепеном одлуком није изречена казна малолетничког затвора или заводска мера, другостепено веће може ту казну, односно меру изрећи само ако одржи претрес. Малолетнички затвор у дужем трајању или тежа заводска мера од оне изречене првостепеном одлуком, може се изрећи и у седници другостепеног већа.

Члан 82.

Захтев за заштиту законитости може се подићи како у случају када је судском одлуком повређен закон, тако и у случају када је према малолетнику неправилно изречена казна или васпитна мера.

Члан 83.

Одредбе о понављању кривичног поступка завршеног правноснажном пресудом сходно ће се примењивати и на понављање поступка завршеног правноснажним решењем о изрицању васпитне мере.

Надзор суда над спровођењем мера

Члан 84.

Судија за малолетнике суда који је изрекао васпитну меру и јавни тужилац за малолетнике дужни су да прате резултате извршења васпитне мере обилажењем малолетника смештених у заводу или установи у којој се васпитна мера извршава, као и непосредним увидом и разматрањем извештаја о току извршења изречене васпитне мере.

Надлежни орган старатељства дужан је да сваких шест месеци доставља суду и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о току извршења осталих васпитних мера. Судија за малолетнике овај извештај може тражити и у краћем временском року. Судија за малолетнике може одредити да извештај сачини одређено стручно лице (социјални радник, психолог, педагог, специјални педагог и др.), ако га има у суду.

Управа завода, односно установе у којој се извршава васпитна мера дужна је да сваких шест месеци достави судији за малолетнике суда који је судио у првом степену и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о резултатима извршења мере. Судија за малолетнике овај извештај може тражити и у краћем временском року.

Обустављање извршења и измена одлуке о васпитним мерама

Члан 85.

Кад су испуњени услови предвиђени у овом закону за измену одлуке о изреченој васпитној мери, одлуку о томе доноси суд који је у првом степену донео решење о васпитној мери, ако сам нађе да је то потребно, или на предлог јавног тужиоца за малолетнике, малолетника, његових родитеља, усвојиоца, односно стараоца, управника завода, односно установе или органа старатељства коме је поверен надзор над малолетником.

Пре доношења одлуке суд ће саслушати јавног тужиоца за малолетнике, малолетника, родитеље, усвојиоца, односно стараоца малолетника или друга лица, а прибавиће и потребне извештаје од завода или установе у којој се извршава заводска мера, односно од органа старатељства или других органа и установа.

По одредбама ст. 1. и 2. овог члана доноси се и одлука о обустављању извршења васпитне мере и о условном отпусту из члана 22. овог закона.

Одлуку о обустављању, измени одлуке о васпитној мери или о условном отпусту, доноси веће за малолетнике из става 1. овог члана.

На седницу већа позивају се и обавезно присуствују малолетник и његови родитељи, усвојилац, односно старалац малолетника, јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства, односно завода или установе у којој се васпитна мера извршава.

III. ПРИМЕНА ВАСПИТНИХ НАЛОГА И ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

1. ПРИМЕНА ВАСПИТНИХ НАЛОГА

Члан 86.

Примена васпитних налога из члана 7. овог закона регулише се посебним подзаконским актом.

2. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

Члан 87.

Одредбе о извршењу кривичних санкција према малолетницима примењују се и на пунолетне учиниоце кривичних дела којима је изречена васпитна мера или казна малолетничког затвора и на лица која за време извршења тих санкција постану пунолетна.

Члан 88.

Малолетници према којима се извршавају кривичне санкције равноправни су без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго уверење, национално, етничко или социјално порекло, имовинско стање, статус стечен рођењем или други статус малолетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца, као и на друге облике различитости.

Члан 89.

У току извршавања кривичних санкција према малолетнику треба поступати на начин који одговара његовом узрасту, степену зрелости и другим својствима личности, уз поштовање достојанства малолетника, подстицање његовог целовитог развоја и учешћа у сопственој ресоцијализацији, придржавајући се савремених педагошких, психолошких и педолошких знања и искустава.

Малолетнику се омогућују услови за стицање основног и средњег стручног образовања и радног оспособљавања, као и слободно изражавање верских осећања и вршење верских обреда.

Члан 90.

Малолетници према којима се извршава заводска васпитна мера или казна малолетничког затвора подвргавају се најмање једанпут годишње систематском прегледу од стране одговарајуће здравствене установе.

Најмање два пута годишње саставља се извештај о психичком стању малолетника и доставља судији за малолетнике суда који је судио у првом степену и који врши надзор, односно има увид над извршењем кривичне санкције из става 1. овог члана.

Члан 91.

Малолетнику не може бити изречена дисциплинска казна упућивања у самицу.

Члан 92.

Забрањено је ношење ватреног оружја унутар завода и установа у којима се извршавају заводске мере или казна малолетничког затвора.

Члан 93.

Извршење васпитних мера и казне малолетничког затвора заснива се на појединачном програму поступања са малолетником који је прилагођен његовој личности и у складу са савременим достигнућима науке, педагошке и педолошке праксе.

Појединачни програми се израђују на основу целовитог сагледавања зрелости и других својстава личности малолетника, његовог узраста, нивоа образовања, ранијег живота малолетника и понашања у социјалној средини,

облика поремећаја понашања, врсте кривичног дела и околности под којима је учињено.

Појединачним програмом посебно се утврђују: ниво зрелости малолетника, друга својства његове личности, могућност укључивања у процес образовања и радног оспособљавања, коришћење и организација слободног времена, рад са родитељем, усвојоцем или стараоцем малолетника и другим члановима његове породице, као и други облици психосоцијалног, педагошког и педолошког утицаја на малолетника.

Члан 94.

Трошкови извршења кривичних санкција према малолетнику падају на терет буџетских средстава.

Родитељ, усвојилац или старалац малолетника, односно друго лице које је по закону обавезно да издржава малолетника, као и малолетник који има приходе или имовину, уколико су у могућности, дужни су да снесу део трошкова извршења посебних обавеза, мере појачаног надзора у другој породици, појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање, упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и казне малолетничког затвора.

О могућности подмирења дела трошкова од стране лица из става 2. овог члана одлучује суд који је донео одлуку у првом степену на предлог јавног тужиоца за малолетнике, односно органа старатељства. Ако је због доношења такве одлуке потребно обавити опсежнија испитивања имовног стања лица из става 2. овог члана суд ће најпре донети одлуку о изрицању кривичне санкције, а после тога наставити поступак за одлучивање о подмирењу дела трошкова, о чему доноси посебно решење.

Члан 95.

На предлог лица из члана 94. став 2. овог закона, односно на предлог органа старатељства, друге породице, завода или установе у којој се кривична санкција извршава, веће за малолетнике суда који је судио у првом степену може посебним решењем изменити одлуку о подмиревању трошкова смештаја и исхране малолетника у заводу или установи, односно трошкова насталих извршењем васпитних мера посебних обавеза, појачаног надзора у другој породици или појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника.

Обавеза подмиревања трошкова извршења кривичних санкција лица из члана 94. став 2. овог закона траје док, у односу на та лица, траје њихова законска обавеза издржавања малолетника, а у односу на малолетника - док је у могућности да сноси трошкове извршења кривичне санкције.

Члан 96.

Кад судија за малолетнике у току извршења кривичне санкције утврди да постоје чињенице и околности које упућују на потребу предузимања мера ради заштите права малолетника, дужан је да о томе обавести надлежни орган старатељства пребивалишта или боравишта малолетника.

Члан 97.

Малолетник који сматра да је лишен одређених права или да су му она повређена, као и да су учињене друге незаконитости или неправилности у току извршења заводске васпитне мере и казне малолетничког затвора, има право притужбе управнику завода или установе у којима се та кривична санкција извршава.

Поводом притужбе малолетника управник завода или установе у којој се васпитна мера, односно казна малолетничког затвора извршава у року од три дана доноси у писаном облику образложено решење којим се притужба одбија као неоснована или се утврђује њена потпуна или делимична основаност, у ком случају се хитно предузимају одговарајуће мере за отклањање учињених повреда или лишавања права малолетника, односно других незаконитости или неправилности. Решење мора садржати поуку о правном леку.

Против решења управника о притужби малолетник може, у року од осам дана од пријема решења, поднети жалбу већу за малолетнике првостепеног суда који врши надзор над извршењем васпитне мере, односно већу за малолетнике првостепеног суда који је судио у поступку у коме је изречена казна малолетничког затвора.

3. ИЗВРШЕЊЕ ВАСПИТНИХ МЕРА

1. Опште одредбе

Члан 98.

Васпитна мера се извршава кад одлука којом је изречена постане извршна, осим ако овим законом није друкчије одређено.

За извршење васпитних мера надлежан је орган старатељства, ако овим законом није друкчије одређено.

Члан 99.

Надзор над извршењем и контролу извршења васпитне мере врши судија за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Првостепени суд је дужан да, сходно Судском пословнику, води Контролник извршења васпитних мера и сачињава списе праћења и контроле њиховог извршења према правилнику који доноси министар надлежан за правосуђе.

Члан 100.

Судија за малолетнике и јавни тужилац за малолетнике најмање једанпут годишње врше непосредни надзор и контролу извршења васпитних мера.

Извештаји о току и резултатима извршења васпитних мера прибављају се и достављају се у смислу члана 84. ст. 2. и 3. овог закона.

2. Извршење мера посебних обавеза

Члан 101.

Надзор над извршењем мера посебних обавеза из члана 14. став 2. овог закона врши судија за малолетнике суда који је судио у првом степену.

На захтев судије за малолетнике суда из става 1. овог члана надлежни орган старатељства дужан је да достави извештај о току и резултатима извршења изречене мере посебне обавезе.

Сачињавање извештаја из става 2. овог члана судија за малолетнике може поверити и стручном лицу (члан 64. став 2. овог закона).

Извршење мера посебних обавеза из члана 14. овог закона регулише се посебним подзаконским актом.

3. Извршење мера појачаног надзора

Појачан надзор од стране родитеља, усвојиоца или стараоца

Члан 102.

Извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца почиње даном кад се родитељу, усвојиоцу или стараоцу малолетника достави извршна судска одлука којом је васпитна мера изречена.

Члан 103.

Родитељ, усвојилац или старалац малолетника дужан је да извршава налоге и упутства судије за малолетнике суда који је судио у првом степену и да надлежном органу старатељства омогући проверу извршења васпитне мере и прихвати указану помоћ у циљу њеног извршења.

Судија за малолетнике који је судио у првом степену решава о насталом неслагању између родитеља, усвојиоца или стараоца малолетника и органа старатељства.

Члан 104.

Родитељ, усвојилац или старалац малолетника, односно орган старатељства обавештавају суд који је судио у првом степену о току и резултатима извршења васпитне мере у роковима прописаним чланом 84. став 2. овог закона.

Орган старатељства без одлагања обавештава суд о разлозима који отежавају извршење мере.

Појачан надзор у другој породици

Члан 105.

Васпитна мера појачаног надзора у другој породици извршава се у породици коју је одредио суд који је судио у првом степену, на предлог надлежног органа старатељства.

По пријему извршне судске одлуке, која је претходно достављена малолетнику, надлежни орган старатељства упућује малолетника у породицу која је одређена судском одлуком.

Члан 106.

Надлежни орган старатељства и породица у коју се малолетник смешта закључују уговор у писаном облику којим се уређују међусобна права и обавезе.

Породица у коју је малолетник смештен дужна је да надлежном органу старатељства омогући проверу извршења васпитне мере и прихвати понуђену помоћ ради остваривања сврхе васпитне мере.

За време извршења ове васпитне мере малолетник одржава везе са својом породицом, ако суд који прати и контролише извршење васпитне мере, на предлог органа старатељства, друкчије не одлучи.

Члан 107.

Суд који је судио у првом степену у поступку у коме је изречена васпитна мера појачаног надзора у другој породици може по службеној дужности, или на предлог јавног тужиоца за малолетнике, односно органа старатељства, да одреди смештај малолетника у неку другу породицу ако се прилике у породици у којој је малолетник смештен толико измене да отежавају извршење васпитне мере.

Члан 108.

Одредбе овог закона којима се уређује извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца примењују се сходно и на извршење васпитне мере појачаног надзора у другој породици.

Појачан надзор од стране органа старатељства

Члан 109.

За извршење васпитне мере појачаног надзора од стране органа старатељства надлежан је орган старатељства према пребивалишту, односно боравишту малолетника у време кад је одлука којом је васпитна мера изречена постала извршна.

Орган старатељства дужан је да по пријему извршне одлуке којом је васпитна мера појачаног надзора изречена, одреди службено лице органа старатељства или друго стручно лице које ће меру спроводити и о томе одмах обавести судију за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Члан 110.

Стручно лице коме је поверено спровођење васпитне мере сачињава програм рада са малолетником, у складу са упутствима суда и надлежног органа старатељства.

Државни органи, васпитне, образовне и друге установе дужни су да стручном лицу које спроводи ову васпитну меру пруже помоћ, а родитељ, усвојилац или старалац дужан је да обавести стручно лице о приликама које отежавају извршење мере.

У свему осталом на извршење васпитне мере појачаног надзора од стране органа старатељства сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређује извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца.

Појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника

Члан 111.

Орган старатељства надлежан према пребивалишту или боравишту малолетника у време кад је одлука којом је васпитна мера појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника постала извршна, надлежан је за извршење ове васпитне мере.

Орган старатељства одређује установу из става 1. овог члана и стара се о спровођењу дневног боравка малолетника у тој установи.

Члан 112.

Дневни боравак може трајати најдуже четири сата у току радног дана у временском периоду одређеном у члану 18. став 2. овог закона.

Малолетник за време извршења ове мере остаје код својих родитеља, усвојиоца или стараоца, наставља да похађа школу или одлази на посао.

О дневном боравку води се дневник рада. Извештај о току и резултатима спровођења дневног боравка малолетника, по његовом истеку, а по потреби и у току трајања, доставља се судији за малолетнике суда који је судио у првом степену, јавном тужиоцу за малолетнике и надлежном органу старатељства од стране установе у којој се спроводи дневни боравак малолетника.

Одредбе овог закона којима се уређује извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца сходно се примењују и на извршење васпитне мере појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника.

4. Извршење заводских мера

Заједничке одредбе

Члан 113.

Заводске мере извршавају се у васпитној установи, васпитно-поправном дому и у посебној установи за лечење и оспособљавање малолетника.

Члан 114.

Ако суд који је судио у првом степену није надлежан за извршење заводске мере, дужан је да извршну одлуку са изводом из матичне књиге рођених, исправом или доказом о његовом дотадашњем школовању и оспособљавању, налазом о здравственом стању, подацима о ранијем вршењу кривичних дела, вођеним поступцима и извештајима органа старатељства, достави органу надлежном за извршење у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

Орган коме је одлука достављена на извршење дужан је да приступи извршењу кривичне санкције у року од три дана од пријема одлуке и документације из става 1. овог члана.

Члан 115.

Судија за малолетнике суда који је судио у првом степену и надлежни јавни тужилац за малолетнике најмање два

пута у току године обилазе малолетника смештеног у заводу односно установи за извршење заводских мера где у непосредном контакту са малолетником и стручним лицима која се старају о извршењу, као и увидом у одговарајућу документацију, утврђују законитост и правилност поступања и цене постигнути успех у васпитању и правилном развоју личности малолетника.

О уоченим пропустима и другим запажањима лица из става 1. овог члана дужна су да без одлагања обавесте органе и установе надлежне за стручни надзор над извршењем васпитних мера, као и завод, односно установу у којој се васпитна мера извршава.

Поводом обавештења судије за малолетнике, односно јавног тужиоца за малолетнике органи и установе надлежни за стручни надзор, као и управа завода, односно установе у којој се васпитна мера извршава, дужни су да без одлагања изврше одговарајуће провере и предузму мере за отклањање незаконитости и неправилности и о томе обавесте судију за малолетнике и јавног тужиоца за малолетнике из става 1. овог члана.

Члан 116.

На молбу малолетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца или на предлог надлежног органа старатељства, извршење заводске мере из оправданих разлога може се одложити.

О одлагању одлучује решењем веће за малолетнике суда који је судио у првом степену, у року од три дана од пријема молбе.

Против првостепеног решења малолетник, његови родитељи, усвојилац или старалац могу поднети жалбу непосредно вишем суду у року од три дана од пријема решења.

Веће за малолетнике вишег суда одлучује о жалби у року од три дана од пријема жалбе.

Молба и предлог из става 1. и жалба из става 3. овог члана задржавају извршење заводске мере.

Ако првостепени суд приликом поновног одбијања молбе за одлагање извршења утврди да се право на молбу злоупотребава, одлучиће да жалба не задржава извршење заводске мере.

Члан 117.

На молбу малолетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца, на предлог надлежног органа старатељства или управника завода или установе у којој се заводска мера извршава, суд који је судио у првом степену може, из оправданих разлога, прекинути извршење васпитне мере.

Прекид извршења заводске мере дозволиће се на захтев јавног тужиоца за малолетнике ако је против решења о изрицању те мере поднет захтев за заштиту законитости.

Прекид извршења заводске мере траје најдуже три месеца, а у случају болести малолетника може трајати и дуже.

Против првостепеног решења лица из става 1. овог члана могу изјавити жалбу већу за малолетнике вишег суда у року од три дана од пријема решења, а које о жалби одлучује у року од три дана од пријема жалбе.

Време прекида извршења не урачунава се у време трајања мере.

Члан 118.

У свему осталом на одлагање и прекид извршења заводске мере примењују се сходно одредбе Закона о извршењу кривичних санкција којима се уређује одлагање извршења и прекид извршења казне затвора за учињено кривично дело.

Члан 119.

Малолетник се отпушта са извршења заводске мере кад протекне законом одређено најдуже трајање мере или кад суд донесе одлуку о обустављању њеног извршења, замени изречене васпитне мере другом мером или о условном отпусту.

О условном отпусту код васпитних мера упућивања у васпитну установу и васпитно-поправни дом, на молбу малолетника, одлучује веће за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Када се малолетник налази у завршном разреду школе или при крају стручног оспособљавања, а отпуштањем из завода или установе у којој се мера извршава би се онемогућио завршетак школовања или стручног оспособљавања, завод или установа може, на молбу малолетника, омогућити му да заврши школовање или стручно оспособљавање. У том случају на малолетника се не примењују одредбе члана 120. став 4. и члана 124. став 4. овог закона.

Упућивање у васпитну установу

Члан 120.

Заводска мера упућивања у васпитну установу извршава се у установи која обезбеђује смештај и задовољавање васпитних, здравствених, образовних, спортских и других развојних потреба малолетника.

Малолетник коме је изречена ова васпитна мера има иста права и обавезе као и остали малолетници у васпитној установи, с тим што му се у погледу поступања поклања посебна пажња, али тако да се у животу и раду у установи не издваја од осталих.

О томе да је малолетнику изречена васпитна мера упознаје се само руководилац, васпитно, образовно и друго стручно особље које је укључено у извршење васпитне мере.

Лице коме је изречена заводска мера упућивања у васпитну установу може у њој остати до навршене двадесет прве године.

Члан 121.

Орган старатељства надлежан према месту пребивалишта односно боравишта малолетника у време кад је одлука којом је васпитна мера изречена постала извршна одређује лице које је дужно да малолетника доведе у васпитну установу.

Васпитна установа обавештава суд о пријему малолетника и дану почетка извршења васпитне мере.

Члан 122.

Ако извршење васпитне мере не може да отпочне или се настави због одбијања или бекства малолетника, орган старатељства, односно управник васпитне установе о томе обавештавају надлежни орган унутрашњих послова, који доводи малолетника у васпитну установу.

Начин довођења не сме нарушавати достојанство малолетника.

Члан 123.

Ако постоје оправдани разлози, на захтев малолетника, родитеља, усвојиоца или стараоца малолетника или на предлог установе у којој се васпитна мера извршава, односно на предлог надлежног органа старатељства првостепени суд може донети одлуку о премештању малолетника у другу васпитну установу.

Упућивање у васпитно-поправни дом

Члан 124.

Заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом извршава се у васпитно-поправном дому.

Заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом изречена лицу женског пола извршава се у женском одељењу васпитно-поправног дома.

Пунолетно лице коме је изречена васпитна мера из става 1. овог члана, као и малолетник који у васпитно-поправном дому, док траје мера, постане пунолетан, смешта се у посебно одељење васпитно-поправног дома.

Лице коме је изречена заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом у њему може остати до навршене двадесет треће године.

Члан 125.

За упућивање малолетника у васпитно-поправни дом надлежан је суд који је судио у првом степену. Малолетнику се за припрему мора оставити најмање осам, а највише петнаест дана.

Малолетника који се налази у притвору у васпитно-поправни дом упућује суд који је судио у првом степену на чијем је подручју седиште завода у коме је малолетник притворен.

Суд који упућује малолетника на извршење васпитне мере доставља васпитно-поправном дому извршну одлуку о изреченој мери са документацијом из члана 114. став 1. овог закона.

Члан 126.

Малолетнику који није у притвору, суд који му је судио у првом степену, налаже у писаном облику да се одређеног дана јави на извршење изречене васпитне мере или налаже родитељу, усвојиоцу или стараоцу да малолетника одређеног дана доведе у васпитно-поправни дом.

Суд из става 1. овог члана обавештава васпитно-поправни дом о датуму када малолетник треба да се јави и уз то обавештење доставља извршну одлуку о изрицању васпитне мере са подацима о малолетнику прибављеним у току поступка из члана 114. став 1. овог закона.

Ако се малолетник по налогу суда не јави у васпитно-поправни дом, суд наређује његово довођење, а ако се малолетник крије или је у бекству, суд наређује издавање потернице.

У случају бекства малолетника из васпитно-поправног дома управник дома наређује издавање потернице.

Члан 127.

Приликом ступања малолетника у васпитно-поправни дом најпре се утврђује његов идентитет, затим следи лекарски преглед, а потом испитивање личности у посебном одељењу васпитно-поправног дома ради одређивања програма поступања. Ово испитивање може трајати најдуже до тридесет дана.

Појединачни програм поступања са малолетником сачињава стручни тим васпитно-поправног дома.

После испитивања из става 1. овог члана малолетник се распоређује у васпитну групу која се формира према узрасту, нивоу зрелости, другим личним својствима малолетника, као и одређеном програму поступања, у циљу примене истоврсних васпитних поступака и утицаја. Васпитна група има највише десет малолетника и посебног васпитача.

Члан 128.

Малолетник према коме се извршава заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом има следећа права:

1) да му васпитно-поправни дом обезбеди рубље, цивилну одећу и обућу који су примерени годишњем добу и месним климатским приликама;

2) на исхрану која је дијететски, хигијенски и здравствено прилагођена његовом узрасту, која ће га одржати у добром здрављу и снази и омогућити нормалан психофизички развој;

3) на најмање три obroка дневно чија је укупна вредност најмање 14.600 џула;

- 4) да изван затворених просторија, у слободно време, на свежем ваздуху проводе најмање три часа дневно;
- 5) да учествује у организованим културним, спортским и другим прикладним активностима изван васпитно-поправног дома;
- 6) на обезбеђивање услова за бављење физичком културом и спортом;
- 7) да похађа наставу изван васпитно-поправног дома ако васпитно-поправни дом није организовао наставу одређеног смера или степена образовања и ако то оправдавају дотадашњи успеси у васпитавању и школовању малолетника, под условом да то не штети извршењу васпитне мере;
- 8) на неограничени пријем пакета чија се тежина и допуштена садржина одређују актом о кућном реду;
- 9) да га једном недељно посете родитељ, усвојилац, старалац, брачни друг, лице са којим је засновао ванбрачну заједницу, усвојеник, деца и остали сродници у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена сродства;
- 10) да са брачним другом или лицем са којим је засновао ванбрачну заједницу једном месечно проведе до три сата насамо у, за ту сврху, одређеној просторији у оквиру васпитно-поправног дома;
- 11) да га два пута месечно посете и друга лица која не ометају извршење васпитне мере, с тим да забрану посете ових лица може да изрекне управник дома;
- 12) да према својим могућностима ради у васпитно-поправном дому сагласно обавезама у похађању наставе. За малолетника који не похађа наставу радно време траје сходно општим прописима. Малолетник се изван радног времена може упослити највише два часа дневно на одржавању чистоће и другим текућим пословима у васпитно-поправном дому;
- 13) на накнаду за рад и новчане награде за посебне успехе у раду, чије најниже и највише износе одређује директор Управе за извршење заводских санкција министарства надлежног за правосуђе, као и право да половином накнаде и награде слободно располаже, а остатак му се ставља на штедњу, с тим да му, изузетно, управник може одобрити коришћење целе накнаде;
- 14) на дневни и недељни одмор сходно општим прописима;
- 15) на годишњи одмор у трајању од осамнаест до тридесет дана који се користи изван дома или у дому, с тим да о дужини, начину и месту коришћења одлучује управник на предлог васпитача;
- 16) на здравствену заштиту изван васпитно-поправног дома ако дом не може да пружи одговарајућу здравствену заштиту. Време проведено на лечењу у одговарајућој здравственој установи урачунава се у трајање васпитне мере.

Члан 129.

Малолетнику који се добро влада и залаже на раду управник васпитно-поправног дома може доделити следеће погодности:

- 1) проширено право на пријем посета;
- 2) слободне изласке из дома у град;
- 3) посете спортским, културним или другим прикладним догађајима изван васпитно-поправног дома;
- 4) посете породици, сродницима или другим блиским лицима за време викенда и празника;
- 5) одсуства из васпитно-поправног дома до 15 дана.

Проширено право на пријем посета подразумева и чешће посете лица из члана 128. тачка 11) овог закона.

Управник може малолетнику доделити и друге погодности које повољно утичу на извршење васпитне мере.

Члан 130.

Због повреде одредаба овог закона које се односе на правила боравка у васпитно-поправном дому, правила кућног реда и радне дисциплине, обавеза из програма поступања и налога овлашћених лица малолетнику се могу изрећи следеће дисциплинске мере:

- 1) опомена;
- 2) одузимање додељене погодности;
- 3) издвајање у посебну просторију.

Дисциплинске мере одузимања додељених погодности и издвајање у посебну просторију могу се изрећи кумулативно.

Малолетник коме је изречена дисциплинска мера издвајања у посебну просторију не може 15 дана после извршења дисциплинске мере користити погодности из члана 129. овог закона.

Дисциплинска мера издвајања у посебну просторију изриче се у трајању до седам дана, а приликом стицаја дисциплинских престапа - до 15 дана.

Ако се сврха дисциплинске мере може постићи и без извршења мере, извршење дисциплинских мера одузимања додељених погодности и издвајања у посебну просторију може се условно одложити до три месеца. Условно одлагање извршења дисциплинске мере може се опозвати ако се малолетнику у року за који је одложено извршење изрекне ново одузимање додељених погодности или издвајање у посебну просторију. Издвајање у посебну просторију се изриче у трајању до 10 дана ако је за каснији преступ изречено одузимање додељених погодности, а када је за каснији преступ изречено издвајање у посебну просторију - издвајање у посебну просторију се изриче у трајању до 15 дана.

Дисциплинска мера издвајања у посебну просторију је мера непрекидног боравка два или више малолетника у посебној просторији.

Током извршења мере издвајања у посебну просторију малолетник најмање два часа дневно борави изван затворене просторије, на свежем ваздуху.

Током извршења мере издвајања у посебну просторију малолетника су дужни да посете сваког дана лекар и васпитач, а најмање сваки трећи дан управник дома.

Током извршења мере издвајања у посебну просторију малолетнику морају бити приступачни уџбеници и друга литература која неће имати штетног утицаја на његово васпитавање.

Члан 131.

На услове за изрицање дисциплинских мера, дисциплински поступак и извршење дисциплинских мера према малолетницима сходно се примењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција којима се уређује дисциплинско кажњавање лица која издржавају казну затвора за учињено кривично дело.

Члан 132.

Према малолетнику који је смештен у васпитно-поправни дом могу се изузетно примењивати средства принуде или средства за привремено онеспособљавање, само када је то неопходно да се спречи физички напад на службено лице, другог малолетника или самоповређивање.

Ватрено оружје и хладно оруђе према малолетнику може се изузетно применити једино ако се другим средствима принуде или средствима за привремено онеспособљавање не може заштитити живот малолетника или другог лица у случају непосредног напада.

Члан 133.

Ближе одредбе о извршењу васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом садржане су у правилнику о кућном реду.

Упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање

Члан 134.

Малолетник коме је због ометености у психофизичком развоју или због психичких поремећаја изречена мера упућивања у посебну установу за лечење и оспособљавање упућује се у ту установу где има иста права као и остали малолетници смештени у ту установу.

Малолетник коме је заводска мера упућивања у установу за лечење и оспособљавање изречена уместо мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи упућује се у посебну установу за лечење и оспособљавање малолетника ако се у тој установи може обезбедити чување и лечење и тиме постићи сврха те мере безбедности.

Члан 135.

Упућивање малолетника у посебну установу за лечење и оспособљавање врши орган старатељства према пребивалишту односно боравишту малолетника у време када је одлука којом је васпитна мера изречена постала извршна.

Орган старатељства из става 1. овог члана одмах обавештава суд надлежан за извршење ове васпитне мере и орган унутрашњих послова када извршење мере не може да започне или да се настави због одбијања или бекства малолетника.

Малолетник се доводи и спроводи у пратњи здравствених радника.

Начин довођења и спровођења не сме нарушавати достојанство малолетника.

Члан 136.

Посебна установа за лечење и оспособљавање малолетника о резултатима извршења мере доставља извештај у смислу члана 84. став 3. овог закона, а када малолетник постане пунолетан посебно извештава судију за малолетнике суда који је судио у првом степену и јавног тужиоца за малолетнике о здравственом стању малолетника.

4. ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ МАЛОЛЕТНИЧКОГ ЗАТВОРА

Члан 137.

Казна малолетничког затвора извршава се у казнено-поправном заводу за малолетнике.

Осуђена лица казну малолетничког затвора издржавају, по правилу, заједно, а одвојено само ако то захтева здравствено стање осуђеног или потреба осигурања безбедности и одржавања реда и дисциплине у казнено-поправном заводу.

Казна малолетничког затвора изречена лицима женског пола извршава се у посебном одељењу казнено-поправног завода за жене.

Малолетници се упућују на извршење казне малолетничког затвора у складу са распоредним актом министарства надлежног за правосуђе.

Пунолетна лица којима је изречена казна малолетничког затвора смештају се у посебно одељење завода, као и малолетници који за време извршења казне малолетничког затвора постану пунолетни.

Члан 138.

Осуђеним малолетницима током издржавања казне омогућује се: образовање, стручно и радно оспособљавање за занимање према њиховим способностима, склоностима и дотадашњем школском и радном ангажовању, у складу са могућностима казнено-поправног завода. Основу поступања са осуђеним малолетницима чини укључивање у васпитно корисно радно ангажовање уз одговарајућу накнаду, омогућавање и подстицање веза малолетника са друштвом изван завода путем писама, телефонских разговора, примања посета, одсуства и др, као и укључивање у спортску,

културну, уметничку, забавну активност и осигуравање услова за вршење верских обреда.

Стручна лица која спроводе третман малолетника морају поседовати посебна знања из области педагогије, психологије и педологије.

Члан 139.

Осуђени на казну малолетничког затвора у казнено-поправном заводу за малолетнике могу остати најдуже до навршене двадесет треће године, а ако до тада не издрже казну, премештају се у казнено-поправне заводе у којима пунолетна лица издржавају казну затвора изречену за кривично дело.

Изузетно, у казнено-поправном заводу за малолетнике осуђени на казну малолетничког затвора може остати иако је навршио двадесет три године, ако је то потребно ради завршавања школовања или стручног оспособљавања, или ако остатак неиздржане казне није већи од шест месеци, али најдуже до навршене двадесет пете године.

Члан 140.

Осуђени који издржава казну малолетничког затвора има право на судску заштиту против мера и одлука управника казнено-поправног завода у коме издржава казну.

О захтеву осуђеног на казну малолетничког затвора за судску заштиту против мера и одлука из става 1. овог члана, одлучује веће за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Члан 141.

Радно време осуђеног на казну малолетничког затвора одређује се тако да му се омогућава школовање и стручно оспособљавање, као и да има довољно времена за телесно васпитање, културно-уметничку активност, вршење верских обреда и разоноду.

Члан 142.

Управник завода у коме се извршава казна малолетничког затвора, поред права из члана 128. овог закона, може одобрити осуђеном лицу које се примерно понаша и залаже у учењу и раду, одсуство ради посећивања родитеља, усвојоца, староца, брачног друга, лица са којим је засновало ванбрачну заједницу, деце, усвојеника, браће и сестара, односно другог блиског лица.

Одсуство из става 1. овог члана може се одобрити два пута у току једне године и може трајати сваки пут до 14 дана, а по правилу се одобрава у време кад се не одржава настава.

Лицу осуђеном на казну малолетничког затвора не може се ограничити дописивање са родитељима, усвојоцем, староцем, брачним другом, лицем са којим је засновало ванбрачну заједницу, децом, усвојеником, браћом и сестрама.

Члан 143.

Лицу које издржава казну малолетничког затвора мора се омогућити да изван затворених просторија у слободно време, на свежем ваздуху, проведе најмање три часа дневно.

Члан 144.

О условном отпусту осуђеног на казну малолетничког затвора одлучује веће за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Веће за малолетнике одлучује о условном отпусту на основу молбе малолетника.

Пре доношења одлуке председник већа за малолетнике ће, по потреби, усмено саслушати малолетника, његове родитеље, представнике органа старатељства и друга лица и прибавити извештај и мишљење казнено-поправног завода о оправданости условног отпуста. Усмено саслушање малолетника обавезно је ако се одлучује о условном отпусту после две трећине издржане казне, осим ако веће за малолетнике, на основу доступне документације, не оцени да су испуњени услови за условни отпуст.

О опозивању условног отпуста, када се за то стекну услови, после саслушања јавног тужиоца за малолетнике и малолетника, одлучује суд који је донео одлуку о условном отпусту.

Члан 145.

Одредбе овог закона којима се уређује упућивање и пријем малолетника, одлагање и прекид извршења, разврставање у васпитне групе, исхрана, право на посете, бављење физичком културом, могућност редовног школовања и дисциплинско кажњавање малолетника у васпитно-поправном дому, примењују се и на извршење казне малолетничког затвора.

У свему осталом на извршење казне малолетничког затвора сходно се примењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција којима се уређује извршење казне затвора изречене за кривично дело.

5. ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ

Члан 146.

Мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, кад се не стичу услови из члана 23. став 2. овог закона, извршава се у посебном одељењу здравствене установе одређеном за малолетнике.

Извршење мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног лечења алкохоличара и обавезног лечења наркомана прилагођава се узрасту и личности малолетника.

6. ПОМОЋ ПОСЛЕ ИЗВРШЕЊА ЗАВОДСКИХ МЕРА И КАЗНЕ МАЛОЛЕТНИЧКОГ ЗАТВОРА

Члан 147.

Надлежни орган старатељства дужан је да током трајања заводске мере и казне малолетничког затвора одржава сталну везу са малолетником, његовом породицом и установом у коју је малолетник смештен како би се малолетник и његова породица што боље припремили за враћање малолетника у ранију социјалну средину и његово укључивање у даљи друштвени живот.

Завод или установа у којима се извршавају заводске мере и завод у коме се извршава казна малолетничког затвора дужни су да најмање три месеца пре планираног отпуштања малолетника обавесте о томе родитеље малолетника, усвојиоца или стараоца, односно блиске сроднике са којима је малолетник живео, као и надлежни орган старатељства и предложе им мере које би требало предузети за прихватање малолетника.

Члан 148.

Родитељ, усвојилац или старалац, односно блиски сродник са којим је малолетник живео пре ступања на извршење заводске мере или казне малолетничког затвора, дужан је да о повратку малолетника у породицу обавести надлежни орган старатељства.

Надлежни орган старатељства дужан је да малолетнику, после извршења кривичне санкције из става 1. овог члана, пружи потребну помоћ.

Члан 149.

Надлежни орган старатељства дужан је да после отпуштања малолетника са извршења заводске мере или казне малолетничког затвора посебно брине о малолетнику без родитеља, као и о малолетнику чије су породичне и материјалне прилике несређене.

Ова брига подразумева нарочито смештај, исхрану, набавку одеће, лечење, помоћ у сређивању породичних прилика, окончање стручног оспособљавања и запошљавање малолетника.

Део трећи

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ЗАШТИТИ МАЛОЛЕТНИХ ЛИЦА КАО ОШТЕЋЕНИХ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Члан 150.

Веће, којим председава судија који је стекао посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица, суди пунолетним учиниоцима следећих кривичних дела прописаних Кривичним закоником, ако је оштећени у кривичном поступку малолетно лице:

- Тешко убиство (члан 114);
- Навођење на самоубиство и помагање у самоубиству (члан 119);
- Тешка телесна повреда (члан 121);
- Отмица (члан 134);
- Силовање (члан 178);
- Обљуба над немоћним лицем (члан 179);
- Обљуба са дететом (члан 180);
- Обљуба злоупотребом положаја (члан 181);
- Недозвољене полне радње (члан 182);
- Подвођење и омогућавање вршења полног односа (члан 183);
- Посредовање у вршењу проституције (члан 184);
- Приказивање порнографског материјала и искоришћавање деце за порнографију (члан 185);
- Ванбрачна заједница са малолетником (члан 190);
- Одузимање малолетног лица (члан 191);
- Промена породичног стања (члан 192);
- Запуштање и злостављање малолетног лица (члан 193.);
- Насиље у породици (члан 194);
- Недавање издржавања (члан 195);
- Родоскрвњење (члан 197);
- Разбојничка крађа (члан 205);
- Разбојништво (члан 206);
- Изнуда (члан 214);
- Омогућавање уживања опојних дрога (члан 247);
- Ратни злочин против цивилног становништва (члан 372);

- Трговина људима (члан 388);
- Трговина децом ради усвојења (члан 389);
- Заснивање ропског односа и превоз лица у ропском односу (члан 390).

Јавни тужилац који је стекао посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица покреће и поступак против пунолетних учинилаца других кривичних дела прописаних Кривичним закоником, сагласно одредбама овог дела закона, ако оцени да је то потребно ради посебне заштите личности малолетних лица као оштећених у кривичном поступку.

Члан 151.

Кривични поступак против окривљених за кривична дела из члана 150. овог закона спроводи се према одредбама Законика о кривичном поступку.

Истрагу спроводи истражни судија који је стекао посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица.

У истрази кривичних дела на штету малолетних лица учествују специјализовани службеници органа унутрашњих послова који су стекли посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица, кад се поједине радње поверавају овим органима.

Члан 152.

Кад воде поступак за кривична дела учињена на штету малолетних лица, јавни тужилац, истражни судија и судије у већу ће се односити према оштећеном водећи рачуна о његовом узрасту, својствима личности, образовању и приликама у којима живи, посебно настојећи да се избегну могуће штетне последице поступка по његову личност и развој. Саслушање малолетних лица обавиће се уз помоћ психолога, педагога или другог стручног лица.

Ако се као сведок саслушава малолетно лице које је оштећено кривичним делом наведеним у члану 150. овог закона, саслушање се може спровести највише два пута, а изузетно и више пута ако је то неопходно ради остварења сврхе кривичног поступка. У случају да се малолетно лице саслушава више од два пута, судија је дужан да посебно води рачуна о заштити личности и развоја малолетног лица.

Ако с обзиром на особености кривичног дела и својства личности малолетног лица, оцени да је то потребно, судија ће наредити да се малолетно лице саслушава употребом техничких средстава за пренос слике и звука, а саслушање се спроводи без присуства странака и других учесника поступка, у просторији у којој се сведок налази, тако да му странке и лица која на то имају право, питања постављају посредством судије, психолога, педагога, социјалног радника или другог стручног лица.

Малолетна лица, као сведоци-оштећени, могу се саслушати и у свом стану или другој просторији, односно овлашћеној установи-организацији, стручно оспособљеној за испитивање малолетних лица. При испитивању сведока-оштећеног, државни органи из става 1. овог члана могу наредити примену мера из става 3. овог члана.

Када је малолетно лице саслушавано у случајевима из ст. 2, 3. и 4. овог члана, на главном претресу ће се увек прочитати записник о његовом исказу, односно пустити снимак саслушања.

Члан 153.

Ако се као сведок саслушава малолетно лице које је услед природе кривичног дела, последица или других околности, посебно осетљиво, односно налази се у посебно тешком душевном стању, забрањено је вршити суочење између њега и окривљеног.

Члан 154.

Малолетно лице као оштећени мора имати пуномоћника од првог саслушања окривљеног.

У случају да малолетно лице нема пуномоћника, њега ће решењем из реда адвоката који су стекли посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица поставити председник суда. Трошкови заступања падају на терет буџетских средстава суда.

Члан 155.

Ако препознавање окривљеног врши оштећено малолетно лице, суд ће поступати посебно обазриво, а такво препознавање ће се у свим фазама поступка вршити на начин који у потпуности онемогућава да окривљени види ово лице.

Члан 156.

У погледу надлежности и састава суда који суди пунолетним учиниоцима кривичних дела на штету малолетних лица, сходно се примењују одредбе Законика о кривичном поступку, ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 157.

Кривични поступак за кривична дела из члана 150. овог закона је хитан.

Део четврти

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 158.

Новчаном казном до 30.000 динара или до 30 дана затвора казниће се за прекршај родитељ, усвојилац или старалац или друго лице које се брине о малолетнику:

1) ако без оправдања не поступи по одлуци суда који је судио у првом степену или упутству стручног лица одређеног од стране органа старатељства које је обавезно да се непосредно стара о извршењу васпитне мере и врши надзор над малолетником и извршењем васпитне мере;

2) ако без оправдања не поступи по налогу суда или по решењу органа старатељства којим је обавезано да одређеног дана малолетника доведе у установу или завод на извршење заводске васпитне мере (чл. 121. и 126).

Новчаном казном до 50.000 динара казниће се за прекршај управник завода или установе који неоправдано не прими на извршење заводске васпитне мере малолетника упућеног од стране надлежног органа. Истом казном казниће се и управник завода или установе који без одлуке надлежног органа отпусти малолетника који се налази на извршењу заводске васпитне мере.

Део пети

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 159.

Васпитна мера упућивања у дисциплински центар за малолетнике која је правноснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона, замењује се васпитном мером појачаног надзора од стране родитеља, усвојιοца или староца уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника.

Васпитна мера појачаног надзора од стране родитеља, усвојιοца или староца, појачаног надзора у другој породици и појачаног надзора од стране органа старатељства која је правноснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона не може трајати дуже од времена прописаног овим законом.

Васпитна мера упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање малолетника која је правноснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона не може трајати дуже од времена прописаног овим законом.

Члан 160.

Казна малолетничког затвора правноснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона у дужем трајању него што би се могла изрећи по одредбама члана 29. овог закона изрећи ће се према одредбама овог закона.

Члан 161.

Одредба члана 38. овог закона о рехабилитацији осуђених учинилаца кривичних дела на казну малолетничког затвора примењује се и у односу на осуђене пре ступања на снагу овог закона, уколико рехабилитација већ није наступила.

Члан 162.

Кривични поступак за кривична дела из члана 150. овог закона учињена на штету малолетних лица који је покренут пре ступања на снагу овог закона, наставиће се по овом закону, ако овим законом није друкчије одређено.

Ако је до ступања на снагу овог закона у предметима из његове надлежности донета нека одлука против које је по одредбама Законика о кривичном поступку дозвољен правни лек, а та одлука није достављена лицима која имају право на правни лек или ако је правни лек поднесен али о њему још није одлучено, у погледу права на правни лек и поступак по правном леку примениће се одредбе Законика о кривичном поступку.

Члан 163.

Ако је на дан ступања на снагу овог закона у предметима из његове надлежности био у току неки рок, тај рок ће се рачунати према одредбама овога закона, осим ако је рок по досадашњим прописима био дужи.

Члан 164.

Предмете у којима је према малолетнику започео поступак, али још није донета првостепена одлука, преузеће суд у чију надлежност спадају предмети по одредбама овог закона, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Ако поводом правног лека предмет буде враћен на поновни поступак и доношење одлуке, уступиће се суду надлежном по овом закону.

Члан 165.

О стицању посебних знања и стручном усавршавању лица која раде у области права детета, преступништва малолетника и кривичноправне заштите малолетних лица стара се Правосудни центар за обуку и стручно усавршавање у сарадњи са ресорним министарствима Владе Републике Србије, научним установама, стручним и професионалним удружењима и невладиним организацијама. Центар организује редовна стручна саветовања, провере знања и друге облике додатних стручних усавршавања и сталне обуке судија за малолетнике, јавних тужилаца за малолетнике, судија и јавних тужилаца који поступају у кривичним предметима за кривична дела из члана 150. овог

закона, полицајаца, стручних лица органа социјалне заштите, завода и установа за извршење заводских санкција, адвоката и других стручних лица. О обављеним проверама знања и стручним усавршавањима Правосудни центар издаје одговарајуће сертификате.

Члан 166.

Министарство надлежно за правосуђе и Врховни суд Србије основаће Савет за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршења кривичних санкција према малолетницима и донети правилник о његовом раду најкасније у року од шест месеци од ступања на снагу овог закона.

Чланови Савета именују се из реда истакнутих судија, јавних тужилаца, полицајаца, адвоката, стручних лица завода и установа за извршење заводских санкција и органа социјалне заштите, који су у дужем временском периоду радили или раде на кривичним предметима малолетника, као и лица која су признати стручњаци у области преступништва младих и кривичноправне заштите малолетних лица.

Савет подноси министарству надлежном за правосуђе и Врховном суду Србије иницијативе, предлоге, мишљења и анализе који се односе на преступништво малолетника и кривичноправну заштиту малолетних лица и на поступање са њима према одредбама овог закона.

Члан 167.

Подзаконски акт, у смислу члана 86. овог закона донеће министар надлежан за правосуђе у сарадњи са министром надлежним за рад, запошљавање и социјална питања и Републичким јавним тужиоцем.

Подзаконски акт, у смислу члана 101. став 4. овог закона донеће министар надлежан за правосуђе у сарадњи са министром надлежним за рад, запошљавање и социјална питања.

Подзаконске акте из члана 37. став 2. и члана 99. став 2, донеће министар надлежан за правосуђе.

Подзаконски акти из ст. 1, 2. и 3. овог члана донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Посебан правилник, односно кућни ред, који садржи ближе одредбе о извршењу васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом и казне малолетничког затвора, донеће на предлог управника васпитно-поправног дома и казнено поправног завода за малолетнике, министар надлежан за правосуђе, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 168.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе Главе XXIX (поступак према малолетницима) Законика о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 70/01 и 68/02 и "Службени гласник РС", број 58/04).

Члан 169.

Овај закон ступа на снагу 1. јануара 2006. године.